

„Edinost“ izhaja vsako drugo in četrto sabota vsakega meseca in velja za Trst vse leto gl. 2 kr.— zunaj Trstu po pošti vse leto „ 2 „ 40 „ „ „ „ polu leta „ 1 „ 20 „ „ „ „ „ četrt „ „ 70

Za oznanila, kakor tudi za „poslanice“ se plačuje za navadne tristolpne vrste:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat
Za večje črke po prostoru.

EDINOST

Posamezne številke se dobivajo po 7 kr. v tabakarnah v Trstu pri pošti, pod obokom tik Kalistrove hiše, na Belvederu pri g. Bertolinu, V okolici: Na Opčinah v loteriji, na Proseku pri g. Gorjupu, v Barkoli pri g. Ani Takan in v Bazovici pri Ani Tuš, v Skednji pri Fr. Sanein M. Magdaleni zg. J. Ježu. Naročnina in vsa pisma naj se pošiljajo uredništvu v Trstu Via Ponte nuovo N.° 1—1080.

Glasi slovenskega političnega društva za Primorsko.

„V edinosti je moč“.

Volilci III. in IV. okraja!

Jutri popoldne po božji službi bodo zborani rojanske čitalnice volilni shod za III. in IV. okraj; vdeležite se v mnogobrojnem številu shoda, da se postavi kandidat za prihodnje volitve. Barkovljani iz Grete in Rojanci, Verdelci, Kolonci in Škorkljani, pridite v obilici k shodu, pokažite, da znate svojega naroda interese varovati, da ste zreli v politiki, da si zberete domačina in ne kakega ptujca, ki ne uméje našega jezika in ne pozna naših potreb. Zedinjeni in složni ne poslušajte sladkih obljub nasprotnikov, izberite si moža, ki bo čast delal vašemu okraju.

Kako morajo biti volitve.

Pred sovražnikom stoji bogataš i siromak, prsa so izpostavljena svinčenemu dežiju. Ko novinca v vojake vzamejo, ni v glavnih listinah rubrike: siromak, ali bogataš, tam velja le telesna krepost za brambo dežele. To je prav, naj bo svak vojak, kateri je zato, odpravila se je po novej vojaškej postavi grda napaka, da je le sim ubozih roditeljev moral vojak biti, mej tem ko je premožnejši podložil novce, da je posadil sina na kako malo posestvo, ali pa so novci pripomogli, da so ga zdravniki za nezmožnega spoznali in osvobodili vojaščine za vselej.

Ko je dežela v nevarnosti, takrat se ne praša, kedo bode vojak, vsak mora biti, ki je rabljiv, le redke so izjeme in le take katere zapoveduje človeštvo.

Pri volitvah je to vse drugače, tam velja denar, kedor ima premoženje, ta je volilec, ali ubogi delalec, kateri živi sebe in gospodarja, na kterege ramah leži vsa državna obrtnija, on nema volilne pravice, on ne sme svojega glasu dati možu, do kterege ima zaupanje, da na tribuni povzdigne glas, zoper strankarstvo in lakhomišljeno gospodarstvo z ljudskim premoženjem krvavimi žuli davkoplačevalcev. Volitve so šola, pri katerih se vidi, kako si gospodarstva željna stranka prizadeva pridobiti sedeže v zborih da potem pritiska na nasprotno stran z vso močjo in tepta najsvetejše pravice narodov.

Opozoriti nam je treba, do se je po vsej državi začela širiti misel o splošnej vo-

lilnej pravici, da bi naši državni poslanci to v svojih klubih v poštev vzeli in pri zasedanji v državnem zboru to misel sprožili. Zakaj raste od leta do leta državni dolg tako, da kmalu ne bode mogoče obresti plačevati?

To izvira najbolj iz volitev, tu je začetek vsega zla, tu je rak, ki vjeda leto za letom v državno meso. Še so v spominu beriške volitve v kranjsko trgovinsko zbornico, ko so tekali beriči po deželi, na povelje svojih predstojnikov, nepošteno silili, da je nevedni kmet podpisaval prazni volilni listek, kterege so napolnili potemu „v črnem kabinetu“, osebe, ki imajo za izgled pred suboj podobo se zavezanimi očmi, mečem i tehtnico v roki.

Splošna volilna pravica odpravila bi mnogo nepostavnosti, ki se godé pri sestavljenji volilnih listin, kajti, ako prašate na Kranjskem glavarja Derbiča v Kranji, to se ve da Vam poreče, da je vse postavno vredil, ali prikladi k davkom so se nekterim za davek vštevati, drugim zopet niso veljali in so tako sveto svojo volilno pravico zgubili vsled zlorabe službene oblasti proti nižjemu ljudstvu. Splošna volilna pravica ne bi potrebovala preiskave davkovskih knjig, ne drugih sitnosti, ampak le krstne bukve in občinskega urada potrdilo o dobrem vedenji.

Naš narod je zdrav, čil narod, treba mu je svobode, da se razvije, zatoraj je čas, da začnemo splošno na to delati in podučevati ljudstvo, s čem bi na bolje prišli, namneč, ako si vsak zbere zaupnega zastopnika, ki bo nevstrašljivo stal na braniku narodnih pravic in možato se potezal po željah svojih volilcev za njihovo blagost za njih pravice. Morda se bode nam očitalo, da škilimo v socijalizem, ue daleč smo od pogubonosnih načel socijalistov, strašiti se ne smemo borbe za napredek in svobodo, ne omagati pri delu za občne pravice, biti moramo vstrajni, srčni in do trpkega zatajevanja potrpežljivi, ako hočemo žeti sad, kateri smo s potom v obrazu in krvavimi žulji sejali.

Kaj poreče pohabljeni betežni vojak na svojem domu, videč, kako je ob času volitev, kako zalezuje gospoda iz kanclji borge kmetovalca, kako mu je prijazen gospod, skoro bi se tikala, da ga nij neki dan ko neumnega „pavra“ v svoji kancliji uštel;

danes obeča zuižanje davkov, in bog vedi kaj vse le da bi dal glas njegovemu šefu, kateri je zopet pritrdil svojemu pisacu, da dobi večjo plačo. Strmelo gleda ubogi do služeni vojak, hudi boj mu hoče razgnati prsa, ki so bila zid sovražniku domovino in cesarja.

Jaz bi moral voliti, kliče ognjen, jaz sem smrti v obraz gledal, pa si še toliko nisem zaslužil, da bi smel glas dati človeku kteremu zaupam. Moja rama je krvavela za domovino, moja roka je sukala ostri meč in sekala vrste sovražnikov, pa danes ni vredna, da vrže svoj glas v pušico za ljudskega zastopnika.

Francoska je najizgledniša dežela, tam je grof in delalec pri volilnej pušici, delalčev denar toliko plača, kolikor grofov, in grofov glas vaga enoliko, ko delalčev.

Živimo v devetnajstem stoletji, prošli so časi, ko je ubogi kmet zidal grajščakom i plemenitašem na strmih gorah in nevarnih pečinah trdnjave, da so potem lažje tlačili svoje podložne.

Devetnajsti vek je vek svobode, edinenja narodov, otesanja jarma in spon. Ljudstvo si zbira svoje zastopnike, da s tribune povdignejo glas; ali še ni vse popolnoma, manjka splošnega glasovanja in le takrat bode izvoljenci pravi ljudski zastopniki, ko bodo metal delalec, hlapec, rokodellec in grof, kakor v vojaštvu zdaj, v volilno pušico brez razločka stanu svoj glas. Da pa to došežemo treba je pripravljati pot, podučevati nevedne, da bo imelo vspeh splošno glasovanje.

Volilci I. okraja.

Zopet boste klicani, da izvolite svojega zastopnika v mestni in deželni zbor. Možje, ako hočete še dalje veljavo imeti, ne poslušajte onega, kateri se vam uže zdaj vsiljuje, pošilja listke okoli, obeča hribe in doline, ali prazno je vse kar obeča. Ta vsiljenec, ki je doslej sedel za vaš okraj v mestnem zboru, ni našega naroda, nema srca za vas, on ni nikdar glasoval z okoliškimi poslanci, ampak z nasprotno stranko, ktera hoče naš narod zatreti in naš polasčiti. G. Strudthoff je le z laško stranko vlekcl, z ono stranko, zaradi ktere je svitli

cesar razpustil mestni in deželni zbor iz ktere-
 rega večine je plapolal lahonski duh, ki le
 v Italijo uleče. On je mnogo škodoval s
 svojim postopanjem v mestnem zboru, on
 ni nikdar podpiral drugih okoliških poslan-
 cev, ki so možato branili interese okolice.
 Proč s takim nasprotnim poslancem, ne vo-
 lite več ptujca, volite svojega moža, ki
 ima zaupanje mej vami in je našega naroda,
 o katerem ste zagotavljeni, da ne potegne
 kakor Strudthoff k nasprtni stranki in ne
 bo delal zoper naš narod. Kedo ne pozna
 obče spoštovanega gospoda **Antona Kri-
 žanca** iz Žavelj, posetnika in izvedenega
 človeka, kateri se ni ponujal za poslanca ka-
 kor Strudthoff, njega volite in njemu dajte
 svoj glas, on je pravi vaš poslanec, on bo
 delal za vas. Tisti človek, ki se sam sili v
 nepotrebne nepoklicane stvari, tisti ni vaš
 prijatelj, ampak vaš tihotapni nasprotnik,
 le za svojo korist bo delal. Ako vam Strudt-
 hoff se pošlje v nemarni pokvarjeni sloven-
 ščini listke, vrnite jih mu rekoč: zdaj ti je
 naš jezik dober, ko nas potrebuješ, ali ka-
 dar se je v zboru treba za našo narodnost
 potezati, takrat si proti nam, proti našim
 najsvetejšim pravicam, svetinjam, ktere ko
 lastno oko hranimo in varujemo.

Anton Križanec je znan in spošto-
 van, on je naš kandidat, njega bodemo vsi
 volili, njemu dali glas, g. Strudthoff naj
 gre mej Lahe, zanje je on, ker je za nje
 delal, z njimi glasoval v njih duhu. Mi pa
 ostanemo zvesti Avstrijci in krepki Slovenci
 ter ne bomo volili tacih, ki nas bi radi po-
 tujčili in pod tujo vlado spravili.

Ustna izročila o mestu Trstu.

Nacrtał J. dr. Loser, prevel A. V.

(Dalje).

III. Izročila o sredoveški zgodovini

1. *Rop beneških nevest ali „Mavij“.*
 Vsled posebnih običajev so se zbirale v Be-
 nedkah že od prvih stoletij ustanovitve tega
 mesta 31. januarja vsakega leta one devoj-
 ke, ki so želele se omožiti, v kako cerkev,
 pričakovaje onde nevestoželnih mladeničev.
 Pripoveduje se, da je v X. stoletji v Be-
 nedke skrivaj šel trop Tržačanov, ki je vz-
 nenadil in pelovil one devojke, da bi jih
 seboj v Trst odpeljal. Toda, ko so to zve-
 deli benečanski krepki in vojeviti mla-
 deniči, vkrcali so se hitro in preganjali ro-
 parje. Dohiteli so jih pri Caorli, napadli in
 razbili, in tako rešili in odvedli vse devoj-
 ke, katerim se nij druzega zgodilo, le to,
 da so se bile močno prestrašile.

Vspomin te dogodbe so obhajali po-
 tem do konca XIV. stoletja 2. febr. vsa-
 kega leta naroden (ljudsk) praznik tako i-
 menovan „praznik Marij“. — Ta dan so v
 lepo okrašeni ladiji (gondola) okoli vozili
 12 ženskih kipov, ki so pomenjali one u-
 krađene devojke; doge (učelnik ljudovla-
 de) in senat so se vdeležili zahvalnice v
 cerkvi „sv. Marije Formose“. — Ako ne-
 kateri kronisti trde, da so ti roparji bili

Istrani, nij tu nobenega nasprotja, ker Trst
 je bil v starih časih istriško mesto, kamor
 po fizičnem zemljepisji še dandanes spada.

Dozdeva se, da bi bil morda po tej
 tradiciji navedeni dogodek pravi vzrok glo-
 bokemu sovražtvu, ki je bilo med starimi
 Benečani in Tržačani; toda pravi vzrok so-
 vražtva je bil vendar le ta, ker so Bene-
 čani vedno želeli in hoteli tržaško trgovino
 pokopati.

2. *Tržačani, varovalci kralja Berenga-
 rija.* Tržaško mesto, katero je za časa pro-
 padanja karolinskega vladarstva skoraj ne-
 odvisno bilo, imelo je mogočnega soseda v
 osobi frijulskega vojvode Bernngarija, zeta
 Ljudevita pobožnega. Berengarij je bil leta
 888 proglašen za italijanskega kralja. Za-
 vidal pa mu je krono neki Gvido iz Spo-
 leta; zato je Berengarij potreboval vnetih
 privržencev, katere si je pa moral s konce-
 sijami pridobiti. Po starodavnih izročilih bi
 bil on Tržačanom baje podelil velike pri-
 vilegije. — Kakošne? — to se nej pove-
 dalo. — Če je to izročilo resnično, potem
 je vrjetno tudi drugo, namreč da mu je
 nače mesto dalo 300 oboroženih mož proti
 Gvidu. Ti so baje bili telesna straža Be-
 rengariju v nesrečnej bitki pri Trebiji l.
 889, in da ga niso vjeli sovražniki, branili
 so ga z lastnim svojim životom in oteli
 Teržačanje iz nevarnosti.

3. *Rihard levovo Srce.* Kako je anglež-
 kega kralja Riharda, levovo Srce imenova-
 nega, po tretji križarski vojni na Jadrans-
 kem morji nevihta doletela, kako se je pri
 Ogleji rešil, kako je skvivač do Dunaja do-
 spel, tam spoznan bil, od Leopolda V. av-
 strijskega zaprt in potem od njega izročena
 cesarju Henrik VI. sve to je zgodovinsko
 ragotovljeno in nema s Trstom nič opravi-
 ti. Toda, ne daleč od nekđaj imenovane
 jezuvitarske cerhve je rimski obok (arco),
 kateri navadno „Rihardov obok“ imenujejo
 (arco di Riccardo) in prej še so mu tudi
 „Rihardova ječa“ rekli. To zadnje ime so
 mu dali zato, ker je v sredi tega atičnega
 oboka prazen prostov. Če tudi pa je ta
 prazen prostor preozek in prenizek, da bi
 mogel bil kedaj za ječo rabiti, vendar se je
 samo zaradi imena: Rihard zapeljalo ljudska
 domišljeja, da je v Tržaško zgodovino o-
 pletla tudi slavnega junaka Riharda levovo
 Srce, in da si je ljudstvo v malem praznem
 prostoru sredi oboka domišljevalo ječo an-
 gležkega kralja.

Pa kako je ta obok dobil ime „Ri-
 hardova ječa“? V srednjem veku se je v
 laškem jeziku reklo „ricario“ deželnemu
 sodniku. Ta „ricario“ je poleg svojega u-
 radnega sedeža imel dotično ječo, katera je
 baje bila prav tam blizu tega oboka. Ko
 je po tržaškej autonomiji nehal posel de-
 želnega sodnika in z njim tudi omenjena
 ječa, tedaj je ime bivšega urada najbrže po-
 stalo „krajno ime“ in med ljudstvom se je
 izrek „ricario“ popačil v „ricardo“. Toliko
 je bilo dovolj, da se je obok poleg „rica-
 rieve“ ječe postavil v zvezo z dogodbami
 angležkega kralja (Riccardo) in da se je
 rodila basen o njegovem zapovu v Trstu.

4. *Tržačani, spremljevalci Leopolda
 III. avstrijskega vojvode, v bitki pri Sempa-
 chu.* Znano je, da se je mesto Trst l. 1382
 odpovedalo večjej neodvisnosti in se pro-
 stovoljno podvrglo avstrijskemu vojvodi Leo-
 poldu III. To dejanje imenuje „Rossetti“:
 srečen dogodek, kateri je Trst postavil iz
 negotove in nesrečne neodvisnosti pod naj-
 sladkejšo in najpravičnejšo vlado. „La
 fortunata peripezia, che portò Trieste dal-
 l'incerta ed infelice indipendenza sotto il
 più dolce e più giusto dei governi“.

Stari Tržačani so bili vedne jako vo-
 jeviti; nij čuda toraj, da so novemu svoje-
 mo gospodu prostovoljno ponudili vojno
 službo, in zatoraj je jako verjetna, po Kan-
 dlerju sprejeta, tradicija, da so se v nes-
 rečni bitki pri Sempahu v Švici tudi Trža-
 čani za svojega novega gospodarja bojevali
 in tako z svojo krvijo zapečatili novo pod-
 ložniško pogodbo.

5. *Židje v Trebčah.* Malo razširjena, pa
 vendar od Kandlerja registrirana tradicija
 pravi, da so bili judje nekđaj iz Trsta pro-
 gnani in da so bili prisiljeni naseliti se v
 Trebčah.

Tukaj mora biti pomota. Tržaška ob-
 čina nij nikoli sovražila in preganjala ži-
 dov, ki pa še v minolih stoletjih niso bili
 odvisni od srenje, ampak naravnost od ce-
 sarja. In ako tudi bi jih bili hoteli pro-
 gnati, nemogoče je bilo jih postaviti v tako
 majhno vasico, kjer na noben način bi ne
 bili mogli živeti.

Če ima to izročilo kaj podloge, ute-
 gnolo bi se nanašati na l. 1468 in na revo-
 lucijo, ki je tisto leto v Trstu razsajala.
 Mogoče je, da so nekteri židje, ko niso
 mogli več utrpevati mestnega hrupa in bra-
 tomorstva, zbežali iz mesta in za malo dni
 se ustavili v Trebčah, pričakovajoč izida in
 miru, da se potem zopet v mesto povrnejo.

IV. Izročila s krščanskej veri.

1. *Od sv. Mohorja.* Zgodovinsko po-
 trjena resnica je, da se je krščanska vera
 v Trst opeljala leta 51. po Kristu. in to po
 prvem Oglejskem škofu sv. Mohorju. Obč-
 no menjenje je pa, da on nij osobno tukaj
 Kristovih nnukov oznanjeval, ampak da so
 za to rabil vazne svoje namestnike in za
 Trst osobito duhovnika Hijaeinta. — Ven-
 dar se je v našem bližnjem Rojani ohranila
 tradicija, da je tam sv. Mohor osobno prev-
 zel in vodil versko spreobračanje ljudstva.
 Enake tradicije hranijo za svoje kraje cerk-
 ve v Pulji in Pičnu. kjer je baje sv. Mohor
 tudi osobno krščanstvo oznanjeval. — Pri-
 poveduje se v Rojani dalje, da sv. oznanje-
 valec Kristove vere, Mohor, moral se je
 pred svojimi preganjalci skrivati v takrat
 prav gostih šumah pri Piščancih.

To izročilo se more najprimerniše tako
 razlagati, da v časih preganjanja Kristija-
 nov je tukaj kakov duhovnik ali dijakon
 Kristovo vero oznanjeval in da so tega du-
 hovnika ščasoma ljudje po pomoti imeli za
 oglejskega škofa sv. Mohorja. Lepa rojan-
 ska cerkev je tedaj po vsej pravici posve-
 čena sv. Mohorju in njegovemu dijakonu

sv. Fortunatu, katera svetnika vse isterske cerkve česté in pripoznavajo za svoja prva evangeljska oznanjevalca.

2. O tržačanih sv. Mučenikih. Stanovitno se trdi, da je l. 51 po Kristu sv. Mohor, prvi škof nekdanj velikankega Ogleja, postavil v Trstu duhovnika po imenu Hijacinta in da je ta ustanovil krščansko cerkev (družbo), katera je od začetka imela le ljudi nizkega stanu; počasi so se jej pa pridružile tudi čislane in odlične osebe. Ta krščanska družba ali zveza se je morala od začetka skrivati sovražnim paganom in marsikatera žrtva je padla pod njih neusmiljenim preganjanjem.

Čudovanja vredna je bila neomahljiva vera, junaška stanovitnost in vzvišena gorečnost prvih tržaških kristijanov. Od leta 120 do 290 po kr. je 14 tržačanov, med temi tri device, prejelo mučeniški venec.

Natančnije podrobnosti najde č. čitatelj v popisu življenja naših mučenicov v lanskem almanahu.

Naj bo tukaj le splošno omenjeno, da vsi ti, ko so bili poklicani pred sodnije in nagovarjani častiti malike, vsi so to odločno odbili, in enako odločno so se ponášali s tem, da so kristijani. Obsojeni v najgrozovitnejše muke, nosili so jih ne le s ponižno potrpežljivostjo, temveč tudi s rajskim veseljem; in ko so v beriških rokah umirali, slavili in hvalili so Jezusa, da jih je za vredne izvolil, v takih skušnjah priti v nebeško veselje.

14 tržaških mučenicov:

Leta 120 po kr. s.	Primož in s. Marke,	obglavljena.
" 120 " "	ss. Jazon in Celijan,	ubita.
" 142 " "	s. Lazar, dijakon	obglavljena.
" 151 " "	s. Apolinár, nižji dijakon	obglavljena.
" 236 " "	s. Sergij in s. Bacco	obglavljena.
" 256 " "	s. Eufemija in s. Tekla	obglavljena.
" 273 " "	s. Sacerb	zadavljen.
" 286 " "	s. Justina in s. Zenone,	obglavljena.
" 290 " "	sv. Just,	utopljen.

Bitje in trpenje teh svetnikov je zgodovinsko, zato tudi ne prištevamo tega izročilom, ampak le tiste posameznosti in posebne razmere mučenja, katerih ne omenja cerkvene zgodovina.

(Dalje prihodnjič).

Kritični politični pregled.

Viharji na političnem nebu so se začeli polegati. V delegacijah so sicer. ustavoverci nekoliko zaropotali ali brez pravega poguma in brez uspeha. Ustavverska ladija tone, to se vidi uže iz tega, da jo zapuščajo tisti, ki so jo krmarili; glavna ustavverska vodiji Giskra in Herbst sta stopila iz delegacije, ker sta sprevidela, da je nju moč pri kraji.

Rusi zapuščajo Rumelijo in Bulgarako. V Ternovi pa zborujejo bulgarski veljaki ter se posvetujejo o dezelnj ustavi katero jim je predložil knez Dondukov. Vsa zbornica je sicer o tem edina, da je treba združiti ves bulgarki narod, vendar je večina izrekla, da se za zdaj še hoče ravnati po določbah berolinske pogodbe, da ne ostane nov prepir mej coropskimi državami.

Grki so mej vojno roké križem držali, zato pa tudi nič niso pridobili, turška vlada se vedno umika njihovim zahtevam, naj se razširijo meje grškega kraljestva. Zdaj stavijo svoje upanje na Francoze, pa se manda zopet prevaré, ker brez boja ne bode Turčija darovala svojih dežel.

O kugi je bil tak krik, zdaj pa je dokazano, da je nikder več nij, kar je ne Astrahanskem nebala. Zadojč se je celo vest po vseh evropskih deželah raznesla, da se je kuga prikazala v Petroburgu. Po kaka kuga je bila to? Taka, kakoršne je po vseh velicih mestih dosti, nekdo je zbolel za sifilitiko!

Angleži imajo nesrečo v Aziji in Afriki. Avfgani jih uže od zadaj prejemajo, da je njihova vojska v velikej nevarnosti; čuje se, da iščejo miru zdaj, ko so patrosilo veliko milijonov novcev.

V Afriki pa so jih zajeli Zulu in bati se jim je popolne pogube, ako o pravem času ne dobé zdatne pomoči od doma. Te nesreče so jih menda nekoliko zmodrile, ker se angleška vlada prizadeva poprijazniti se z Rusijo.

Domače stvari.

Volilni shod, ktere je sklicalo politično društvo minolo nedeljo dopoludne v Škednji, popoludne v Rocolju, so se precej dobro vršili, če tudi ni toliko volilcev prišlo, kolikor bi želeti bilo, vendar se je jedro vdeležilo shodov. Posebno je bil v Škednji za I. okraj jako izgleden shod.

G. Nabergoj je odprl razgovor z jedernatim govorom ter naglašal delovanje bivšega poslanca, koliko je škodoval, namesti koristil, ker je vedno glasoval s progresovci.

Volilci so se po važnem razgovoru zjedini in proglasili za svojega kandidata premožnega posestnika, ki ima obilo upliva in zaupanja pri ljudstvu sploh in je domačin, g. Antona Križanca v Žavljah.

Popoludne potem je bil volilni shod za II. okraj v Rocolu; tam so po dolgem razgovorjanji volilci sklenoli, naj jim politično društvo „Edinost“ postavi kandidata, za ktereга bodo potem delali in ga volili. Izvolili so volilci mej saboj tudi v obeh okrajih svoj volilni odsek, ki bode agitacijo vodil in stal vedno v zvezi z društvenim odborom.

Nekteri narodnjaki po okolici so se začeli nekako polovičarsko kazati, pazite jih, ti so gotovo od kakega laha nadlegovani ter se nečejo ni enemu ni drugemu zameriti; da ne postanejo nasprotniki naši

pri volitvi, naznanite jih nam, da bomo pred svetom odkrili, kedo so; kedor se ne bode držal načel političnega društva „Edinost“, znali bomo, da je podkupljen, ali pa je odpadnik iz osebnosti, kar nikdar ne sme biti; tu gre za stvar a ne za osobo, narod je eden in ta tirja čist dar, brez ovinkov in tihotapstva. Volilci pazite dvomljivih oseb, ne spustiti jih izpred oči, podučite jih, ako so nevedni, in opominjajte, ako so hudobni in nasprotniki, da izdajajo svojo kri, svoj narod.

Na košek papirja razpošilja gosp. Strudthoff volilcem I. okraja ta le od črke do črke posneti poziv:

„Volilci I. volitnega okraja!“

Podpisani kterim so znane potrebe Vašega okraja Vam priporočajo koker kandidata za prihodno občinsko svetovavstvo osebo ktera pozna na tanko Vaše koristi in Vaše želje.

Vaša reč je tudi njegova reč, kjer Vam predlagani kandidat je rojen in stane v Vašem okraju.

Sin premožne in dobrotne rodovine, ki daja delo tisučem rokodelcom on je neodvisen in ao moral zarad tega v mestnem svetovavstvu razkladati in zagovarjati odkritoserčno Vaše koristi in Vaše pravice.

Možak katerega Vam mi zovolj njegovega poštenja in njegove razumnosti koker nar bolj sposobnega kandidata predlagamo je Gospod

Dr. Jurij vit. Strudthoff.

Volite zedinjeno in zložno našega Vam priporočenega možaka in si bodete v svesti bili, da ste Vašem opravičenim željam zadostili.

Mnogo volilcev
I. volitnega okraja.“

Dragi bralec, kdo bi se ne smijal tej slovenščini in praznim besedam, ničevemu obečanju, in grdej laži: *vaša reč je tudi njegova reč* „on je neodvisen“ pa je pisar pri nekem advokatu. Podpis „Mnogo volilcev“ je jako sumljiv; če res volilci koga priporočajo, tedaj je navada, da svoja imena podpisujejo, ker pošteno dela se luči ne boji. Če je res kdo izmed volilcev v zvezi s tem pozivom, tedaj je podkupljen in sram ga je bilo podpisati svoje ime. Mi vendar mislimo, da je ta poziv le nastavljeva limanica, da bi se volilci na njej lovili; saj vemo in dobro vedo tudi volilci I. okraja, kako se je godilo pri zadnji volitvi. — Volilci prvega kraja ne bodo več volili izdajic.

Pastirski list tržaško-koperške škofije, kteri je izdal prevzvišeni gospod škof, dr. Jurij Dobrila, jako je zanimljiv. Glavni obseg mu je proti oskrunjevanji praznikov in nedelj. V nobenem mestu vse države se zoper to toliko ne greši, kakor v Trstu. Vsako nedeljo, vsak največji praznik vozarijo les in sploh vsakovrstne stvari po mestu, kar je res vse graje vredno. Polno umazanih težakov oblega žganjerije, tudi naši okoličani, posebno mladina, zahaja razen žensk v delalniški obleki v cerkve; ne vemo, se jim ne ljubi preobleči ali nemajo

obleke. Ptujec se čudi tacim ljudem, ter potem po svetu pripoveduje, da je bil v Trstu na prazničen dan, pa je videl nižje ljudstvo in okoličane v podrgnjeni obleki. Navadno ti postopači po mestnih voglih zvečer v krčmah in kavanah teško sašlužene novce proč mečejo, doma pa ves teden družine stradajo. Največ tepežev in ubojev se v Trstu le ob nedeljah pripeti in to vse zato, ker si vsak tak težak misli, da mora zvečer zapiti denar, kateri je zaslužil mej tednom. Na konci omenja pastirski list še pomanjkanja duhovnov; žalibog, da je istina, zopet je lepa prilika za okoličane, da svoje sinove šolajo, koliko talentov se zgubi, ker ne spoznajo, da narodna inteligenca more največ narodu koristiti. Pastirski list sklepa, da bi se moralo hvalevredno podjetje za odgojo duhovnikov podpirati.

Zvedeli smo, da se je začela proti železniškimi uradniki stroga preiskava zaradi dopisovanja v novine. Naj bo enkrat za vselej povedano predstojnikom in onim, ki iščejo dlake v jajci, da niso le pri železnici ljudje, ki umé pisati v časnike, da bivajo krog železnice tudi drugi razumni ljudje, ki nam poročajo o važnih dogodkih, za kar jim nismo hvaležni le mi, temuč tudi vsi naročniki. Jako čudno je, do kratijo železniškimi uradnikom državljanske pravice njihovi predstojniki s tem, da jim prepovedujejo priobčevati to, kar je resnica. Prášama, ali ima južna železnica pravico, grešiti na državne postave, potrjene od cesarja? Ali je morda Rothšild uže do tega prišel, da mu treba nij več spolnovati državnih postav?

Petarde so zopet začele pokati tu in tam; na vojake imajo lahončiči posebno piko, ko je bil vojaški ples, počila je pred dvorono v vrtu „Monte verde“ minoli teden pa dvakrat pri vojašnici. Potegnola je policija uže mnogo sumljivih osob v tamnico, preiskala je tudi dotičnih starovanja ter marsikaj našla, kar dokaže zavratan igranje italiančičev. Kaj hočejo plahuni doseči s petardami? morda hočejo od poditi vojake iz Trsta?

Naj bode rečeno zavratanj drhali da zadostuje okolica ali le par okoličanov z mokro cunjo, da zapodé take zavratanje junake čez morje v obljubljeno Italijo, kder se med in mleko cedi. Vojakov bi v tej borbi še treba ne bilo. V Avstriji moramo vsako leto na tisoče nenasičenih Furlanov preživeti, ki tudi na tisoče denarja v svojo deželo pošiljajo; treba bode začeti drugače računati.

Morje je bilo pustne dni izstopilo ter se po mestu ulilo, velik trg pri namestniji okolo velikega gledišca in daleč po korsi je bil podoben jezeru, da se je lahko s čolni po njem vozilo. Na morji je bila nevihta in jug je valovito morje še bolj v tržaškem zalivu kopičil. Malokdaj je tako velika plima, ko je letos bila. Po magazinah in pivarnah v nižjih delih mesta je vse plavalo.

V novej luki je razbilo morje mnogo ladij, ki prevažajo kamenje in enako trarino. Cesto k sv. Jerneju v Barkovlje je raztrgalo, zidovje razrušilo silovito valovje, ki je treslo obale. Kdor vidi morje mirno, in bi videl razrušeno cesto, skoro bi ne veroval, da morejo valovi tako grozovito razsajati.

Loterija goljufija. Nekdo je minoli teden stavljal v loterijo in sicer na tri številke 2 gl.; pisac ki mu je zapisal na listek res 2 gl., misli si, saj nič ne zadene, ter je zapisal v glavno listino le 50 kr. Ko so bile številke vzdignene — pogleda igralec na listek in — rajsko veselje je obdajalo njegov ogoreli obraz ko vidi, da je terno zadel. Gre toraj po dobljene novce, v loterijski ured tu se je pregledala matica in našlo vpisanih 50 kr. Komisija je takoj šla preiskavat, dela v zapor pisaca, ali ubogi prevarjeni igralec se praska za ušesi, ker se mu je le terna za 50 novčičev izplatila, ker baje le to velja, kar je v matici vpisano.

To je uže druga goljufija, ki se je na ta način v Trstu v malih letih pripetila.

Igralci, pozor! vsak, kdor v loterijo stavi, ima pravico, prepričati se, je li v matici enoliko vpisano, kolikor na listku, da se ne bode godila sleparija. Opozarjamo pa sl. c. k. loterijski ured, da bi moralo v vsakej kolekturi biti razvidno na zidu, kaj lahko igralec stori, da se prepriča, ali ni goljufan.

Ali ubogo ljudstvo nič ne ve, kake pravice ima, ko v loterijo stavi. Najboljše bi gotovo bilo, da država odpravi malo loterijo, ker je poguba nižjemu ljudstvu, ktero še za kruh nema, pa proda obleko ali kaj družega, da nese v loterijo. V Trstu imamo o tem toliko izgledov, da bi lahko napisali roman.

Slovenski trgovci pozor! Namenili smo v vsakej št. pod tem naslovom prinesiti kaj, ker smo sprevideli, da so naši opomini koristili. Trgovci slovenski, držite se pravih načel, to izmodri lahončiče in obrezane žide.

Slovenski trgovci, zdaj se še le vidi, homu ste polnili žepe, ko ste svojo blago s pomočjo lahonških mešetarjev prodajali, kadar ste odšli, rekli so ti tiči: Došli so nam polnit „žepe“. Ali ni sramota, da tak nehvaležnih grdi narod in se še roga Vam? Bodite doslednji, naj vam velja narodni poros, narodna čast, ne bodite zaničevanja vredni možje, kateri požirajo psovke lahonške sodrge, saj svoje blago lahko prodaste tudi če se nikdar ne menite s takimi zasramovalci Slovencev, s klobukom v roci vas bodo iskali, da jim le daste zaslužek. To smo omenili zato, da bo narod znal, s čem ima posel v Trstu, pri vsaki priliki hočemo povzdignoti glas zoper tihotapno lahonško sramotno postopanje.

Književnost.

„Narodni hrvatski odvijetnik ili savjetni priručnik“ se zove debela knjiga, ktero je spisal Ivan Jurašič s Krka, tiskana je na Rieci v Karlečkijevi tiskarni.

Imenovana knjiga obsega vsake vrste spise, ki jih človek v svojem življenji rabi, politične, trgovinske, verske občinske, gruntnne, društvene, nahaja vojaške in sploh vse take, ki so v državnem življenji potrebni; tu nahaja vsakdo, kako se po novih postavah vsaka reč mora vršiti, da je zakonita. Nad 311 obrazcev obsega knjiga z obširnimi popisi in citati dotične postave v Avstro-Madžarski monarhiji.

Južni Slovani smo s to knjigo storili velik korak naprej, kajti potrebovali smo jo, ko suha zemlja zdatnega dežja.

Pisatelju gre vsa čast, da se je lotil mučnega dela, ter ga izvršil uspešno.

„Narodni hrvatski odvijetnik“ bi moral imeti vsak župan. Vsako društvo naj bi oskrbelo to knjigo, kajti družabniki bi je rabili lahko potem v raznih slučajih dobrega kažipota v vseh strokah.

Knjiga ima 645 strani, tisk je ličen, jezik gladek da ga vsak Slovenec lahko umeje. Vse je razumljivo in natunčno navedeno, da je le prepisati, kadar kdo kaj rabi. Cena knjigi je: 5 gl. za 1 tisek, kdor se naroči na 3 tiske, velja a 4 gl. kdor jih vsame 10, dobi jih po 3 gl. 50 kr. poštnine prosto. Dobiva se pri pisatelju g. Ivanu Jurašiču, ravnatelju kr. gruntovnog ureda na Rieci.

Štev. 990.

Razpis

vincarske službe na Slapu.

Na deželni vino in sadjerejski šoli na Slapu pri Vipavi je za oddati služba vincarja z letno plačo 300 gld., z brezplačnim stanovanjem, in z obestransko odpovedjo na 1/2 leta.

Vincar ima po navodu učiteljev učenecem delo kazati ter jih v praktičnih poskušnjah napeljevati.

Razun zmožnosti slovenskega jezika v govoru in pisanji je za to službo treba dokazati dovršeno ljudsko šolo in praktično skušenost v vino — in sadjereji.

Prošnjiki naj v svojih lastnoročno pisanih prošnjah povedo svojo starost z dostavkom, ali so oženjeni in koliko družine imajo, ter naj s potrebnimi spričali obložene prošnje pošljejo

do 2. marca 1. 1879.

deželnemu odboru kranjskemu.

Od deželnega odbora kranjskega.

V Ljubljani dne 8. februarja 1. 1879.

Kaltenegger.